

קה:

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

מסורת הש"ס

עין משפט
רמב"ם

ל א מ"י ס"ג מהמלכות
מ"ט הלכה ה' ו' ע"ז
המלכות משכנת הלכה ה'
כמה עסק י' ע"ז ע"ז י"ד
פ' רמב"ם ע"ז כ':

תורה אור השלם

1. נאם שמעון אמרי אל
ירבע דעת ג' ע"ז מ"ח
שד' י"ח נפל וג' נגלו
ענין: במדבר כ"ד טו
2. ותאמר יאחזק אל
בלעם הלא אנכי אתחנן
אשר רכבת עלי מעורך
עד היום וזה ההסכן
הקבוצי לעשות לך בה
יאמר לא:

3. יאמר לו ע"ז י"ח
יקבוש לאורי המלך
נערה בתולה ועמדה
לפני המלך והיה לו
סוכת ושכבה בדיק והם
לאורי המלך.

4. עמי זכר נא מה י"ח
לקבל מלך מואב וזה ענה
אחי בלעם בן בעור מן
השטים עד הגלגל למען
דעת הקדוש:

5. מה אבק לא קבה אל
וקה אדעם לא זעם?
6. אלהים שופט דרוך
ואל זעם בכל יום:
7. כי רגע באפס ימים
ברצונו עבר לך בני
ולבקר רעה תהלים ל'
8. לך עמי בא הברך
וסדר דלתך בעדך חבי
מבעד רגע עד יעבר
וענין: ישעיהו כ' כ'
9. גם ענש לצדיק אל
טוב להכות נרבים על
ישר: משלי י"ז כ'
10. והקם בלעם בבקר
והשבת את אמו וחק' עם
ש"י מואב:

11. וישכם אברם
בבקר ויחשב את חזרו
והקח את שני עמיו אתו
ואח זרחה בנו ורקע
עצי עלה וקם יעקב אל
הקדוש אשר אקור לו
אלהים:

12. וגם באו עבדי המלך
לקרב את ארבע המלך
דוד לאמר ייב אלהים
את שם שלמה משמך
ויגדל את כסאו מסמך
והשתחו המלך על
המשכב: מלכים א' א' מ'
13. הברך נתשם יעל
אשת חבר הקניני משמים
באהל חבר:

14. ויהי בעקרבם ואלהו
אמר אל אלישע של
מה אעשה לך בטרם
אלקח מעמך יאמר
אלישע יהוה נא פי שמים
ברוך אלק:

15. והספך את ידו ג' ע"ז
ורצוהו כאלוהי רב' י' ב'ד'
משד: במדבר כ' כ'
16. וישם י' דבר כפי
בלעם ויאמר שוב אל
לקל ובה תדרב:

17. מה טוב אלהיך
יעקב: משכנות
18. במדבר כ' ה'
19. כנחלים נשיו כננת
עלי נהר נאחלים נשיו?
בארזים עלי מים:

20. ולא אכה י' אלהיך לשמע אל בלעם ויחנן י' אלהיך לך את הקללה לברכה כי אהבך י' אלהיך וברים כ' ו'
21. ואנשים פצעי אורב
ועתרות נשיקות שונא: משלי כ' ו'
22. ורבה י' את ישראל כאשר ינוד הקנה במים ותהא את ישראל מעל האקנה הטובה והוא אשר ילמן לאבותיהם ויהם מעבר לנהר יקרא אשר ישאו את אשריהם מכתביהם
את י' מלכים א' ט'
א' ט'

כרע נפל. מה כרעיה דהתם דלית ביה נפילה בעילה היא חף
כרעיה דהכא דכתיב נופל בעילה היא שגא על בהממו: דעם
בשמתו לא הוה ידע. מאי בעיל לאהדורי כדמפרש דלמרי ליה
שרי בלק מאי טעמא לא רכבת אמוסיא: כרטיבא. נחמו לרעות

כרע נפל שכב וגו' ויודע דעת עליון השתא
דעת בהמתו לא הוה ידע דעת עליון
הוה ידע מאי דעת בהמתו דאמרי ליה מאי
טעמא לא רכבת י' סוסיא אמר להו שדאי
להו ברטיבא אמרה ליה ה' הלא אנכי אתונא
למענינא בעלמא אשר רכבת עלי אקראי
בעלמא מעורך עד היום הוה ולא עוד
אלא שאני עושה [לך] מעשה אישות בלילה
כתיב הכא ההסכן הסכוכי וכתיב התם
יתחי לו סוכנת אלא מאי ויודע דעת עליון
שהיה יודע לכוון אותה שעה שהקב"ה כועס
בה והיינו דקאמר להו נביא לישראל יעמי
זכר נא מה יעין בלק בלך מואב ומה ענה
אותו בלעם בן בעור מן השטים ועד הגלגל
למען דעת צדקות ה' מאי למען דעת צדקות
ה' אמר להו הקב"ה לישראל דעו נא כמה
זכר נא מה יעין בלק בלך מואב ומה ענה
אותו בלעם בן בעור מן השטים ועד הגלגל
למען דעת צדקות ה' מאי למען דעת צדקות
ה' אמר להו הקב"ה לישראל דעו נא כמה
עשיתי עמיכם שלא כעסתי כל אותן
הימים בימי בלעם הרשע ושאילמלא כעסתי
כל אותן הימים לא נשתייר משונאיהן של
ישראל שריר ופליט היינו דקאמר ליה בלעם
לבלק כמה אקב לא קבה אל י' וגו' אותן
היום [הימים] לא זעם ה' אל זעם בכל יום
וכמה זעמו רגע שנאמר כי רגע באפו חיים
ברצונו וגו' איבעית אימא לך עמי בא
בחדריך וסגור דלתך בעורך חבי כמעט רגע
עד יעבור זעם אימת רחח תלת שעי
קמייתא כי חורא ברבלתא הרתנגולא כל
שעתא ושעתא נמי חורא כל שעתא ושעתא
אית ביה סוריקי סומקי ההיא שעתא לית
ביה סוריקי סומקי ההוא מינא דהוה
בשיבבותיה דרבי יהושע בן לוי דהוה קא
מצער ליה יומא חד נקט י' הרתנגולא ואמר
ליה בכרעיה ואותיב אמר כי מואב ההוא שעתא אילטייה כי מואב ההוא
איבעי ליה למימר הכי תנא משמיה דרבי מאיר בשעה שהתחמה וזרחת המלכים מניחין כתריון על
אלעזר אהבה מבטלת שורה של גדולה מאברהם דכתיב י' וישכם אברם את אתונו י' אמר רב יהודה אמר רב לעולם
של גדולה מבטלת שורה של גדולה מאברהם דכתיב י' וישכם אברם את אתונו י' אמר רב יהודה אמר רב לעולם
יעוסק אדם בתורה ובמצוה אפילו שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה שבשכר ארבעים ושנים
קרבתו שהקריב בלק וזה ויצאה ממנו רות א"ר י' וי' בר הונא רות בתו של עגלון בן בנו של בלק
מלך מואב היתה א"ל רבא לרבה בר מרי כתיב י' ייטב אלהים את שם שלמה משמך ויגדל [את] כסאו
מכסאך אורח ארעא למימרא ליה למלכא הכי א"ל מעין קאמרה ליה דאי א"ל תימא הכי י' תבורך
לא תהא יעל אשת חבר הקניני מנשים באהל תבורך גישם באהל מאן נינהו שרה רבקה רחל ולאה אורח
ארעא למימר הכי אלא מעין קאמר הכא נמי מעין קאמר ופליגא דרב יוסי בר חוני דאמר רב יוסי בר
חוני בכל אדם מתקנא חוץ מבנו ותלמידו בנו משלמה ותלמידו איבעית אימא י' ויהי נא פי שנים ברוחך
אלי ואיבעית אימא י' ויסמוך את ידיו עליו ויצוהו י' וישם דבר כפי בלעם ר"א אומר מלאך ר' יונתן
אמר חכה א"ר יוחנן מברכתו של אותו רשע אתה למד מה היה בלבו ביקש לומר שלא יהו להם בתי
כנסיות ובתי מדרשות י' מה טובו אלהיך יעקב לא תשרה שכונה עליהם ומשכנותיך ישראל לא תהא
מלכותן נמשכת י' כנחלים נשיו לא יהא להם יתים וכרמים כננות עלי נהר לא יהא ריחן גודף כאהלים
נמע ה' לא יהיו להם מלכים בעלי קומה כארזים עלי מים לא יהא להם מלך בן מלך יל מים מדליו
לא תהא מלכותן שולטת באומות י' וירעו במים רבים לא יהא עוה מלכותן וירם מאנג מלכו
לא תהא י' אימת מלכותן ותנשא מלכותו אמר רבי אבא בר כהנא כולם חזרו לקללה חוץ מבתי
כנסיות ומבתי מדרשות שנאמר י' ויהפוך ה' אלהיך לך את הקללה לברכה כי אהבך ה' אלהיך קללה
ולא קללות י' א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן מאי דכתיב י' נאמנים פצעי אורב ונעותרות נשיקות
שונא טובה קללה שקילא אחיה השילוני את ישראל יותר מברכה שברכס בלעם הרשע אחיה השילוני קילא את
ישראל בקנה שנאמר י' והכה ה' את ישראל כאשר ינוד הקנה במים וגו' מה קנה זה עומד במקום מים וגיזעו

למימר הכי. וכו דרך ארץ כן שיאמרו י' ויטב אלהים שם שלמה
משמך והא מלשא דעמיה דלמרי ליה שיהא גדול מאכיו: מעין. שמך
קאמר ליה ומעין כפאך ולא גדול ממך: נשים באהל. שרה רבקה
רחל ולאה שרה ורבקה דכתיב [בראשית כד] ויביאה יחנן האהלה שרה אמו
וגו' רחל ולאה דכתיב [בראשית לח] ואלא מהאל לאה ויבא באהל רחל:
אורח ארעא. שאלמה דבורה ליעל
[שמחה] מקנא בו: משלמה. דקאמרי
מעין כרבת שרה קאמרה: ופליגא.
האי דמשנין שם שלמה משמך מעין
פליגא דר' יוסי בר חוני: בנו. מניין
שאנו מקנא בו: משלמה. דקאמרי
ליה לדוד יטב אלהים שם שלמה
משמך: ופליגא. איבעית אימא
דקאמר ליה לאליהו והיה נא פי שנים
דכיון אלי ונתן לו אהיה לו תקנא
בו: ויסמוך אס ידיו עליו ויזוהו.
אע"ג דהקב"ה לא א"ל אלא וסמכת
אם ידך עליו: חזא חזיל אהו וסמך
מרכי: מלאך. שסמרו הקדוש ברוך
הוא למלאך שלם יניחו לקלל:
מכה. נתן כפי בלעם שלם היה
מניחו לקלל והיינו וישם: מברכותיו
אסא למד מה הם סג' כלכו. דכתיב
וייפוך ה' אלהיך לך את הקללה
לברכה הוא היה רואה לקלל כן
שלם יהיו כפי כנסיות ולא נתן כמות
ואמר מה טובו אלהיך: ריחו גודף.
ממנות: וירם מאנג מלכו. מתרגמינן
ותמקף מאנג שמהא מלכותו עוה:
ויכולס. כל הכרעות של בלעם חזרו
לקללה כמו שהיה כוונתו מתחילה:
חוץ מבתי כנסיות ובתי מדרשות:
שלם יפסקו משראל לעולם:
סקללה לברכה. אחת מן הקללות
הפך לברכה של חזרה לעולם
ולא כל הקללות לברכות שחזרו:
נעסרות. הנפכות כמו עמר שמהפך
המנואה. לומר נאמנים פצעי אורב
ונהפכות מנאמנות נשיקות שונא:
מתחילך

לענין רש"י
קריאתא [קריאתא]
כרובות.

מסוף רש"י
שדאי להו ברטיבא.
י' וישם שדאי ליהוה. סוכנת.
לכון מהמתח וישם. פן
השטים ועד הגלגל. עד
בואם אל הגלגל השלמי
למיסם שפליסם וישם. כי
רעב באפס. אלהא דרעב
הי' אפס וישם. תלת שעי
קמייתא. נחמד מרגבי
מה שעת דלשיות
ברכות: ו כעש חזרו וישו
שם. סוריקי. קריית לטון
לפי. כמו חוסיין ולטון
ישמאל קורין לטון
סוריקין וישם. לאו אורח
ארעא. לכוין שעת זמנו
ארבעים ושנים
קריבתו. משכנת
שערך כ' מקומות ועל כל
אחד ואחד העלה פ' חזיל
שהי' לכל העמם ומשמך
וגי' פעמים י"ד עליון מ"ר.
וקריבתו של בלק הוא שלם
לפי מליה וידו כ' ו'
ועתרות. לשון הפך.
דלחמינן תפסת מוטה
[ד]. וישמר לו. מה חזרו ו'
מהספך את השמחה.
סוריקא. לענין י' לא נמי
תפסת לשון ריבוי יחזר.
אינקריס. נלגין. כמו
הפתרם על דכריסם
ותועה י' כ'.